

TÁJÉKOZTATÓ

Történelmi trilógiáját Krúdy Gyula 1926 és 1930 között írta. Először egy vázlatnak tekinthető kisregényt adott közre *Árnyékkirály* címmel a *Pesti Napló*-ban 1926. augusztus 8. és október 7. között tizennégy folytatásban. A II. Ulászlóról, „Dobzse László”-ról, II. Lajos uralkodásáról, Mária királyné Budára hozataláról és az ifjú pár rövid házasságáról szóló írás X–XIV. fejezetében Krúdy a királyi íródeákok feljegyzésének formájában szól a mohácsi csatáról, majd a királyné meneküléséről Esztergomba, illetve Pozsonyba.

Még a folytatásos közlésnél feltehetően jóval korábban készült *Árnyékkirály* hírlapi közlése alatt, 1926. szeptember 15-én a *Magyarország* című napilapban megkezdí a *Mohács* közreadását, amely negyven folytatásban 1926. október 31-ig jelenik meg. Ennek a Mária királyné neveltetéséről, Budára érkezéséről, megkoronázásáról, II. Lajos uralkodásáról és házasságáról szóló regénynek a végére kapcsolja az író *A király íródeákjának jegyzetei* címmel az *Árnyékkirály* már említett X–XIV. fejezetét. Ebben a szerkezetben jelenik meg a regény első kötetkiadása, 1926-os évjelzéssel, *Két árva gyermek vergődése* alcímmel a *Pantheon Irodalmi Intézet R. T.* kiadásában – Krúdy feljegyzése szerint az 1927-es év elején.

A trilógia második része, a Szapolyai János megkoronázását elbeszélő *Festett király* először a *Magyarság* című napilapban jelent meg, 1929. június 26-tól augusztus 14-ig, negyvenegy folytatásban. Kötetben először a *Franklin Társulat* adta ki 1930-ban. Az utolsó fejezet (*János király választása*) ekkor jelenik meg először.

A *Királyregények* harmadik része, a Mária királyné pozsonyi remetességét és Habsburg Ferdinánd magyar trónra kerülését elbeszélő *Az első Habsburg* először a *Pesti Napló*-ban jelent meg 1930. június 29-e és július 30-a között, huszonehét folytatásban. Első kötetkiadását 1931-ben a *Franklin Társulat* adja közre.

1943-ban a *Franklin Társulat Három király* címmel a Nagy Magyar Elbeszélők sorozatban egy kötetben adta ki a *Mohács*-ot, a *Festett király*-t és *Az első Habsburg*-ot.

Az előző életműkiadásban, 1958-ban a Magvető Könyvkiadónál ugyancsak *Három király* címmel jelent meg Krúdy Gyula három történelmi regénye. A kiadáshoz függelékként csatolták az *Árnyékkirály*-t és ezért a *Mohács* végéről el-

maradt az azonos szövegű utolsó fejezet, a negyedik rész, *A király íródeákjának jegyzetei*.

1967-ben a Szépirodalmi Könyvkiadó az Olcsó Könyvtár sorozatában megjelentette a *Mohács* című regényt. Ez az edíció visszaállította a regény első kiadásának szerkezeti felépítését: negyedik részként közölte *A király íródeákjának jegyzetei*-t.

Úgy tartottuk helyesnek, ha kiadásunkban szintén visszatérünk az író életében megjelent első és egyetlen kiadás szerkezetéhez és szövegéhez; tehát a *Mohács* című regényt a már említett negyedik résszel együtt közöljük, és a vázlatnak, előtanulmánynak tekinthető *Árnyékkirály* első kilenc fejezetét itt elhagyjuk. Ezt az érdeklődő olvasó, a filológus megtalálja a Magvető 1958-as keletkezési *Három király* című kiadásában vagy a Móra Könyvkiadónál 1975-ben megjelent *Rákóczi harangja* című kiadásban.

A részben eltérő szöveg és szerkezet jelzésére visszaállítottuk a trilógia Krúdytól származó összefoglaló címét (lásd a *Festett király* és *Az első Habsburg* 1929. illetve 1930. évi *Franklin Társulat*-nál megjelent kiadását) – így kapta ez a kötet a *Király-regények* összefoglaló címet. Ugyanakkor a *Mohács* negyedik részét fejezetekre osztottuk, amivel megszüntettük azt a következtetlenséget, hogy nemcsak a mohácsi csatáról szóló fejezet, hanem a Mária királyné Esztergomba, illetve Pozsonyba meneküléséről szóló fejezetek is *A király íródeákjának jegyzetei* címet viselik, holott nyilvánvaló, hogy az utolsó fejezetek csak a *királyné* íródeákjának jegyzetei lehetnek. Ezért indokolt, hogy visszaállítsuk ezeknek a fejezeteknek az *Árnyékkirály*-ban az író által adott címét. Az *Árnyékkirály* XII. fejezete itt a *Mohács* negyedik részének 2. fejezete *Mária utolsó estéje Budán* címmel, ugyanígy az *Árnyékkirály* XIII. fejezete itt a negyedik rész 3. fejezete *Hol vagy, Lajos király?* címmel, végül az *Árnyékkirály* XIV. fejezete most a *Mohács* negyedik részének utolsó, 4. fejezete *A tót király* címmel.

A szövegben egyébként az író életében megjelent kiadáshoz képest csak a tollhibákat és az apróbb következtelenségeket javítottuk ki.

B. A.